

NORGES HØYESTERETT

Den 13. mai 2024 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Noer, Høgetveit Berg og Stenvik i

HR-2024-879-U, (sak nr. 24-067095STR-HRET), straffesak, anke over kjennelse:

A (advokat Thomas Andreas Olsen)

mot

Påtalemyndigheten (politiadvokat Camilla Jensen)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder videre anke over kjennelse om opprettholdelse av beslag i sak om heleri.
- (2) A, født 00.00.1985, er siktet for heleri, jf. straffeloven § 332. Grunnlaget for siktelsen er angitt slik i beslutning om beslag:

«I perioden januar til mars 2023 mottok hun på egen konto til sammen NOK 1 122 012 fra Kamonen Transport AS. Pengene tilhørte Sami Thermo Transport AS, org.nr. 925 580 503 som den 23.02.2023 gikk konkurs.»
- (3) Den 4. desember 2023 krevde påtalemyndigheten at Romerike og Glåmdal tingrett opprettholdt beslaget. Samtidig krevde politiet heftelse etter straffeprosessloven § 217 for det tilfellet at retten skulle komme til at midlene som det er tatt beslag i, helt eller delvis ikke direkte stammer fra straffbare handlinger.
- (4) Romerike og Glåmdal tingrett avholdt muntlige forhandlinger og avsa 24. januar 2024 kjennelse om at politiets beslutning om å opprettholde beslaget tas til følge.
- (5) A anket til Eidsivating lagmannsrett, som i brev 6. mars 2024 ba forsvarer og påtalemyndighet om enkelte avklaringer. Det ble særlig bedt om en beskrivelse av hvorvidt de midlene A mottok var «utbytte av en straffbar handling», jf. straffeloven § 332. Påtalemyndigheten kommenterte dette i brev 12. mars 2024.
- (6) Eidsivating lagmannsrett avsa 3. april 2024 kjennelse, uten muntlige forhandlinger, der anken ble forkastet.
- (7) A har anket til Høyesterett. Anken gjelder lagmannsrettens lovanvendelse og saksbehandling. Forsvareren har inngitt støtteskriv. Som lovanvendelsesfeil er det anført at det ikke er adgang

til beslag etter straffeprosessloven § 203 når midler er blandet sammen på siktedes konto. Som feil ved saksbehandlingen anføres det at lagmannsrettens begrunnelse for vilkåret om skjellig grunn til mistanke er mangelfull. Det er en rekke viktige momenter som lagmannsretten ikke berører, og som ikke gjør det mulig å vurdere om retten bygger på riktig lovforståelse.

- (8) *Påtalemyndigheten* har sluttet seg til lagmannsrettens avgjørelse og har for øvrig ikke merknader til støtteskrivet.
- (9) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at dette er en videre anke over kjennelse der utvalgets kompetanse er begrenset til å prøve lagmannsrettens saksbehandling og lovtolkning, jf. straffeprosessloven § 388 første ledd nr. 2 og 3.
- (10) Straffeprosessloven § 203 lyder slik:
- «Ting som antas å ha betydning som bevis, kan beslaglegges inntil rettskraftig dom foreligger i saken. Det samme gjelder ting som antas å kunne inndras eller å kunne kreves utlevert av fornærmede.»
- (11) Saken her gjelder § 203 andre punktum om «ting som antas å kunne inndras». Bestemmelsen må ses i sammenheng med straffeloven § 67, som hjemler inndragning av utbytte av en straffbar handling. Paragraf 67 første ledd første og andre punktum lyder slik:
- «Utbytte av en straffbar handling skal inndras. Istedenfor utbyttet kan hele eller deler av utbyttets verdi inndras.»
- (12) Om hva som kan beslaglegges etter straffeprosessloven § 203, heter det i Rt-2002-136 på side 138–139:
- «Det er sikker rett at beslag bare kan benyttes til å sikre krav på gjenstandsinndragning, og ikke krav på inndragning av verdier etter straffeloven § 34 tredje ledd eller § 35 tredje ledd, jf. Rt-1995-1583 og NOU 1996:21 Mer effektiv inndragning av vinning, side 26, jf. side 38. Krav på verdiinndragning må i tilfelle sikres ved heftelse etter straffeprosessloven kap. 17.
- Dersom ikke vilkårene for utvidet inndragning foreligger, er det et vilkår for gjenstandsinndragning at gjenstanden eller pengene er ervervet ved eller – etter ombytting eller i form av avkastning m.v. – stammer fra den straffbare handling (krav om identitet), og at handlingen kan konkretiseres, se nærmere NOU 1996:21, side 26–27, jf. side 100, jf. side 130 og Ot.prp. nr. 8 (1998–1999) om lov om endringer i straffeloven og straffeprosessloven m.v. (inndragning av utbytte), side 64–66. For inndragning av utbytte av straffbare handlinger er det i lovforarbeidene uttalt at det må være «en påviselig sammenheng mellom det aktuelle objektet og den opprinnelige vinningen», se NOU 1996:21 side 130.»
- (13) Beslag etter straffeprosessloven § 203 kan følgelig kun benyttes til å sikre krav på *gjenstandsinndragning* etter straffeloven § 67 første ledd første punktum. Bestemmelsen kan derimot *ikke* benyttes til å sikre krav på *verdiinndragning* etter straffeloven § 67 første ledd andre punktum – tidligere straffeloven 1902 § 34 tredje ledd.
- (14) Gjenstandsinndragning kan skje både av ting og penger. Avgjørende for adgangen til å inndra penger er at beløpet kan identifiseres, det vil si at det er en påviselig sammenheng mellom

beløpet og den opprinnelige vinningen. Det kreves altså at de aktuelle pengene eller gjenstandene stammer fra den straffbare handlingen, jf. NOU 1996: 21 side 23. Om de nærmere vilkårene for slik inndragning heter det i NOU 1996: 21 på side 130:

«Utkastet vil medføre mindre realitetsendringer når vinningen består av **penger**. I disse tilfellene er det allerede etter gjeldende rett lagt til grunn at avgjørende er om vedkommende pengebeløp, og ikke om de konkrete sedlene og myntene kan identifiseres. Inndragning in natura er derfor ikke utelukket fordi pengene er vekslet eller plassert på en bankkonto. Det utelukker heller ikke gjenstandsinndragning at pengene er blandet sammen med vedkommendes øvrige midler såfremt pengebeløpet fortsatt kan identifiseres. Se RG 1985 s. 400 om vindikasjon av penger som er omtalt under pkt. 4.3 og i *Matningsdal*, Inndragning s. 172. I disse tilfellene følger hjemmelen for gjenstandsinndragning allerede av første punktum.»

- (15) I støtteskriv til lagmannsretten hadde forvareren blant annet anført at gjenstandsinndragning – og beslag etter straffeprosessloven § 203 – er utelukket fordi det aktuelle beløpet som påtalemyndigheten ønsket å ta beslag i, ikke kan identifiseres som helt eller delvis å stamme fra det påstått straffbare forholdet.

- (16) Om dette skriver lagmannsretten:

«Det synes riktig, som anført av siktede, at det innestående på konto på beslagstidspunktet kom fra ulike kilder. Det vises til tingrettens kjennelse:

Politiet har tatt beslag i 435 263,84 kroner, som var innestående på konto per 20. november 2023. Beløpene fra Kamonen ble som nevnt innbetalt i perioden 5. januar til 20 mars 2023. Per 1. januar 2023 var innestående på konto 5 209 kroner. Beløpene er i tillegg sammenblandet med overføringer med 233 682,03 kroner fra Sahaks avsluttede konto i Sbanken, overføringer fra Skatteetaten, regnskapsfører og enkelte andre innbetalinger.

En slik sammenblanding utelukker ikke inndragning av beløpet. Sjøl om identitetskravet ikke er oppfylt, kan hele eller deler av utbyttets verdi inndras etter straffeloven § 67 første ledd annet punktum. Det avgjørende vil være at det beslaglagte beløpet ikke overstiger den summen som feilaktig er innbetalt på hennes konti.»

- (17) Lagmannsretten mente at sammenblanding av midler på siktedes konto ikke er til hinder for beslag etter straffeprosessloven § 203, under henvisning til at det uansett vil være adgang til verdiinndragning etter straffeloven § 67 første ledd andre punktum.
- (18) Det fremgår som nevnt av forarbeidene og Rt-2002-136 at straffeprosessloven § 203 ikke kan benyttes til å sikre krav på verdiinndragning etter straffeloven § 67 første ledd andre punktum. Lagmannsretten har dermed bygget på en uriktig lovtolkning.
- (19) Lagmannsrettens kjennelse må oppheves. Da den samme feilen hefter ved tingrettens kjennelse, må også denne oppheves, jf. Rt-2013-1156 avsnitt 9 med videre henvisning.
- (20) Ved den nye behandlingen må det tas stilling til om identitetskravet i straffeloven § 67 første ledd første punktum er oppfylt. Som nevnt er beslag etter straffeprosessloven § 203 ikke utelukket der midler omfattet av siktelsen er blandet sammen med midler som ikke har noen tilknytning til siktelsen. I Ot.prp. nr. 8 (1998-1999) side 66 under kommentarene til straffeloven § 34 heter det om dette:

«Utvalgets utkast nevner at hvis en fordel som er oppnådd ved en straffbar handling, er blandet sammen med et lovlig ervervet formuesgode, kan den forholdsmessige andelen regnes som vinning. Etter departementets syn er løsningen på slike sammenblandingstilfeller så klar at det er unødvendig å nevne det uttrykkelig i loven.»

- (21) Slike midler blir i sameie på kontoen, jf. prinsippet i lov om hendelege eigedomshøve § 2. Såfremt eierbrøken kan etableres, vil pengebeløpet kunne identifiseres. Alternativt må det tas stilling til politiets subsidiære begjæring om heftelse etter straffeprosessloven § 217.
- (22) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G

- (23) Tingrettens og lagmannsrettens kjennelser oppheves.

Borgar Høgetveit Berg
(sign.)

Ragnhild Noer
(sign.)

Are Stenvik
(sign.)